

न निर्विकल्पकं ज्ञानं तस्य ग्राहकमिष्यते ॥

तथाऽभिलापसंसर्गयोग्यत्वविरहान्न च ।

सविकल्पकसंवेद्यः

सविकल्पकज्ञानसंवेद्यानां हि वचनप्रयोगयोग्यता न तु रसस्य । तथा ।

(५५)

साक्षात्कारतया न च ॥

परोक्षस्तत्प्रकाशो नापरोक्षः शब्दसम्भवात् ।

तत् कथय कीदृगस्य तत्त्वं ॥ एवमश्रुतादृष्टपूर्वनिरूपणप्रकारस्येत्याह ।

(५६) तस्मादलौकिकः सत्यं वेद्यः सहृदयैरयं ॥

तत् किं पुनः प्रमाणं तस्य सद्भाव इत्याह ।

(५७) प्रमाणं चर्चणैवान्न स्वाभिन्ने विदुषां मतं ।

चर्चणाऽऽस्वादनं । तच्च “स्वादः काव्यार्थसम्भेदादात्मानन्दसमुद्भवः” इत्युक्तप्रकारं ॥ ननु यदि रसो न कार्यस्तत् कथं महर्षिणा “विभावानुभावव्यभिचारिसंयोगाद्रसनिष्पत्तिः” इति लक्षणं कृतमित्युच्यते ।

(५८) निष्पत्त्या चर्चणस्यास्य निष्पत्तिरूपचारतः ॥

यद्यपि रसाभिन्नतया चर्चणस्यापि न कार्यत्वं तथापि तस्य कादाचित्कतया उपचरितेन कार्यत्वेन कार्यत्वमुपचर्यते ॥

(५९) अवाच्यत्वादिकं तस्य वक्ष्ये व्यञ्जनरूपणे ।

तस्य रसस्य । आदिशब्दादलक्ष्यत्वादि ॥ ननु यदि